

บทที่ 4

มาตรการ ระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ ที่คุ้มครองผู้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ไทย

ช่วงตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงนับว่าเป็นยุคของการวางรากฐานของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ในช่วงเวลานี้ระบบธนาคารของประเทศมีรูปแบบค่อนข้างจะครบถ้วนแม้ว่าจะยังไม่สมบูรณ์นักก็ตาม กล่าวคือมีการออกพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. 2480 เป็นกฎหมายฉบับแรก而出มาเป็นกฎหมายเฉพาะสำหรับควบคุมดูแลกิจการธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากธนาคารวางตั้งมีปัญหาจนถึงกับขอหยุดจ่าย เงินแก่ลูกค้า ไประยะหนึ่ง รัฐบาลเห็นว่าจำเป็นจะต้องมีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ฝากเงินตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสักแห่งสาธารณชน พ.ศ. 2471 จึงมีการออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ซึ่งต่อมาภายหลังได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงออกเป็นพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2488

ในระหว่างพ.ศ. 2480-2488 ปัญหาเกี่ยวข้องกับกิจการด้านธนาคารมีไม่มากนัก และอาจกล่าวโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้ (เนพร เรื่องสกุล 2532:44)

ก) ในช่วงปี พ.ศ.2480 ธนาคารวางตั้งสาขากรุงเทพ ซึ่งเป็นสาขาของธนาคารจากฮ่องกงปิดกิจการชั่วคราวและเปิดดำเนินการใหม่บางส่วนในปี พ.ศ.2479 ต่อมาได้รับอนุญาตให้ประกอบการอีกครั้งหนึ่งตั้งแต่ พ.ศ.2480

ข) ธนาคารจีนเส็งจากฮ่องกงถูกถอนใบอนุญาตในปี พ.ศ.2480

ค) ธนาคารโอเวอร์ซีส์ ไชนีสจากสิงคโปร์ที่เปิดสาขาในกรุงเทพ เลิกกิจการสาขา มีการเปลี่ยนกิจการจากธนาคารโอเวอร์ซีส์ ไชนีส มาเป็นธนาคารแห่งเอเชีย เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม

ง) เนื่องจากภาวะสงคราม ธนาคารที่เป็นสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และถือว่าเป็นชนชาติศัตรูถูกควบคุมกิจการและรัฐบาลส่งเจ้าหน้าที่งานเข้าไปสะสางบัญชี

พระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. 2480 นับเป็นพระราชบัญญัติที่สำคัญฉบับหนึ่งของประเทศไทย เพราะเป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกที่กำลังถึงการควบคุมกิจการธนาคารพาณิชย์โดยเฉพาะ รัฐบาลได้ให้เหตุผลในการออกพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคารว่าหลักสำคัญในการเปลี่ยนแปลงมีอยู่ 2 ประการคือ

ประการการแรกและสำคัญที่สุดก็คือ เพื่อให้ความปลอดภัยแก่ผู้ฝากเงินยิ่งขึ้น ฐานะ-
สำคัญของธนาคารก็คือ ความเชื่อถือของผู้ฝากเงินในความมั่นคงของธนาคาร รัฐบาลรู้สึกว่ามีหน้าที่ที่จะต้องช่วยป้องกันมิให้ความเชื่อถือดังกล่าวเสื่อมทรามไปเท่าที่จะทำได้

ประการที่สองเพื่อให้ทราบฐานะการเงินของประเทศดีขึ้นด้วย "วิธีรวบรวมสถิติของธนาคาร" ยอดรวมแห่งรายงานเหล่านี้จะประกาศในราชกิจจานุเบกษา แสดงรายการประจำเดือน ซึ่งประชาชนจะคาดคะเนในฐาณะทั่วไปได้ ข้อสำคัญที่ต้องการให้แสดงในแบบรายงานหลักก็คือ (1) จำนวนสินทรัพย์ และ หนี้สินของธนาคารทั้งภายในและนอก-
ราชอาณาจักร ตลอดจนกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ และยาวเท่าไรด้วย (2) ปริมาณและความเคลื่อนไหวแห่งกิจการค้าซึ่งผ่านธนาคารนั้น (ราชกิจจานุเบกษา 2480:35,54)

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. 2480 ในส่วนที่จะยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้มีหลายข้อด้วยกันที่สำคัญ ก็คือ

- ก. ข้อกำหนดห้ามธนาคารกระทำการบางเรื่อง เช่น
- ห้ามจ่ายเงินปันผลหรือเงินรางวัลอันจะทำให้จำนวนเงินทุนซึ่งชำระแล้วลดลง
 - ห้ามจ่ายเงินให้กรรมการธนาคารกู้ยืม โดยทางตรงหรือทางอ้อม
 - ห้ามให้กู้ยืม โดยยึดถือหุ้นของธนาคารนั้นเป็นประกัน
 - ห้ามทำกิจการค้าหรือกิจการอื่นใดในวันกิจการอันเกี่ยวเนื่องกับกิจการธนาคาร
 - ห้ามซื้อหรือมีไว้เป็นประจำซึ่งอสังหาริมทรัพย์ อันมิได้จำเป็นแก่กิจการธนาคาร
- อสังหาริมทรัพย์ซึ่งตกเป็นของธนาคารโดยได้รับชำระหนี้มา จะต้องจำหน่ายภายใน 9 ปี
- ห้ามซื้อหรือมีไว้ซึ่งหุ้นกู้หรือหุ้นในบริษัทหนึ่งบริษัทใดเกินกว่าร้อยละ 20 ของเงินทุนในบริษัทนั้น หรือเกินกว่าร้อยละ 10 ของเงินทุนและเงินสำรองของธนาคาร
 - ห้ามรับหุ้นธนาคารอื่นเป็นประกัน
- ข. ให้ธนาคารซึ่งจดทะเบียนในราชอาณาจักรต้องกันเงินอย่างน้อยร้อยละ 10 ต่อปีจากเงินกำไรสุทธิเพื่อตั้งเป็นเงินสำรอง จนกระทั่งเงินสำรองมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเงินทุนที่ชำระแล้ว
- ค. กำหนดนิยามคำว่า "กิจการธนาคาร" ให้หมายถึง การรับฝากเงินและการใช้เงินนั้น ไปให้กู้ยืม ซื้อขายหรือเก็บเงินตามตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนเมื่ออื่นใด และจะซื้อหรือ ขายเงินตราต่างประเทศทองหรือเงินแห่งรวมทั้งทำกิจการอื่น ๆ อันเป็นประเพณีที่ธนาคารพึงกระทำ

ง. กำหนดเงินทุนขั้นต่ำของธนาคาร

สำหรับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการออกกฎกระทรวงขึ้นมาอีกฉบับหนึ่ง กำหนดให้ธนาคารซึ่งได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการอยู่แล้ว ต้องมอบหลักประกันต่อกระทรวง- การคลังตามอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. 2480 สำหรับธนาคารซึ่งได้รับอนุญาตให้ตั้งขึ้นใหม่ต้องมอบหลักประกันดังกล่าวไว้กับกระทรวงการคลังก่อนที่จะเริ่มดำเนินกิจการ กฎกระทรวงข้อนี้มีผลให้ธนาคาร- หลายธนาคารเลิกกิจการไป ธนาคารเหล่านี้คือ ธนาคารที่ดำเนินกิจการเฉพาะทางด้าน การแลกเปลี่ยนเงิน เช่น ธนาคารให้ชีวิต ซึ่งปิดไปเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2481 เป็นต้น

ในตอนต้นปี พ.ศ. 2485 ได้มีการจดทะเบียนบริษัทธนาคารไทย จำกัด ขึ้นโดยมี กระทรวงการคลังและบริษัทชาวไทย จำกัด เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ ดังนี้จึงถือได้ว่าเป็นธนาคาร- แห่งแรกที่มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ธนาคารแห่งนี้เกิดขึ้นมาเพื่อรับงานแทน ธนาคาร- ต่างประเทศทำให้กิจการธนาคารภายในประเทศได้ขยายตัวไปมาจาก 3 ธนาคาร ก่อนที่จะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 มาเป็น 10 ธนาคารเมื่อสงครามยุติลง อย่างไรก็ตาม วิธีการดำเนินกิจการของบางธนาคารทำให้รัฐบาลเริ่มมีความคิดที่จะแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2488 โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อกำกับ กิจการธนาคารเพื่อให้ความมั่นคงของธนาคาร (นพพร เรื่องสกุล 2532:50) สำคัญของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2488 ซึ่งแตกต่างจาก พระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคาร พ.ศ. 2480 ได้แก่

1. กำหนดให้ธนาคารต้องเป็นบริษัท จำกัด
2. กำหนดทุนชำระแล้วเพิ่มขึ้นอีกห้าหมื่นบาท เป็นสองแสนห้าหมื่นบาท การที่ไม่ได้ กำหนดทุนที่ชำระแล้วให้สูงกว่านี้เพราะเกรงว่าจะกระทบกระเทือนธนาคารที่ตั้งอยู่แล้ว แต่ ได้ใช้วิธีเพิ่มการกันสำรองแทน เพื่อเป็นการเสริมสร้างเงินทุนกองทุนของแต่ละธนาคาร ให้มีมากขึ้น

3. กำหนดเงินสำรองของธนาคารให้ธนาคารพาณิชย์ชำระเงินสดสำรองขั้นต่ำไว้ 9-20% ของเงินฝาก โดยส่วนหนึ่งจะต้องฝากไว้เป็นเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (มาตรา 10) บทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องเงินสดสำรองนี้ แต่เดิมกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ควบคุมเครดิตในภาวะคับขัน พ.ศ. 2486

4. ให้มีการเปิดเผยข้อมูลของธนาคารให้ประชาชนรู้โดยการเปิดเผยและลงประกาศในหนังสือพิมพ์ (มาตรา 13)

5. กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบสมุดและบัญชีของธนาคารใด ๆ ในวันทำการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อสำรวจการดำเนินงานของธนาคารนั้น โดยทั่วไป และเพื่อตราคาสินทรัพย์ (มาตรา 16) รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะตั้งบุคคลใดให้เป็นผู้ทำการตรวจสอบได้ตามมาตรานี้

6. ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีที่จะเพิกถอนใบอนุญาตธนาคารพาณิชย์ได้ (มาตรา 17)

7. ในกรณีที่ธนาคารหยุดทำการจ่ายเงิน ธนาคารนั้นจะต้องรายงานให้รัฐมนตรีทราบทันทีและธนาคารจะต้องรายงานโดยละเอียดแสดงเหตุที่ต้องหยุดจ่ายเงิน เมื่อได้รับรายงานการตรวจสอบแล้ว รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธาน 1 คน และกรรมการอีกไม่น้อยกว่า 2 คน เพื่อควบคุมและจัดการกิจการและสินทรัพย์ของธนาคารที่หยุดทำการจ่ายเงินนั้น (มาตรา 20 และ 21) ในกรณีนี้ได้มีการกำหนดอำนาจของคณะกรรมการที่จะควบคุมธนาคารในรายละเอียดอีกด้วย

ในช่วงปี พ.ศ. 2489-2490 สถานการณ์ทางการเมืองไม่ค่อยจะมีเสถียรภาพหนัก นอกจากนี้ในด้านระบบการธนาคารเองก็มีปัจจัยอีกประการหนึ่ง เพิ่มเติมเข้ามาคือ เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศที่ปิดดำเนินการไปก็ได้ทยอยกลับเข้ามา และได้รับอนุญาตให้เปิดดำเนินการใหม่ในปี พ.ศ. 2489 ธนาคารที่เข้ามาเปิดดำเนินการใหม่ในช่วงนี้ก็คือ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ธนาคารชาร์เตอร์ ธนาคารเมอร์แคนไทล์ และธนาคารแห่งอินโดจีนและสุเอซ ต่อมาในปี พ.ศ. 2490 มีสาขาธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศได้รับอนุญาตให้เปิดดำเนินการและเริ่มเปิดดำเนินการอีก 2 ธนาคาร คือ ธนาคารแห่งประเทศจีน (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารสากลพาณิชย์แห่งประเทศจีน) และธนาคารอินเดียเนโอเวอร์ซีส์ จำกัด (ต่อมาเปลี่ยนเป็น ธนาคารการตะโอเวอร์ซีส์ จำกัด) ระบบธนาคารพาณิชย์ก็ไม่มีเสถียรภาพเช่นเดียวกับการเมือง โดยจะสังเกตได้จากการกล่าวถึงการแตกตื่นถอนเงินของประชาชนผู้ฝากเงินที่ธนาคารหลายแห่งในช่วงเวลานั้น เช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา และ ธนาคารแห่งเอเชียเพื่อการพัฒนา-อุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม นอกจากนี้บางธนาคารยังประสบปัญหาหนี้สูญจนเกือบล้มละลาย เพราะการปล่อยสินเชื่อในเครือมากเกินควร ขาดความรอบคอบในการปล่อยสินเชื่อ และขยายสาขาเร็วเกินความสามารถ ทำให้คุณภาพของทรัพย์สินธนาคารพาณิชย์ลดลง ตัวอย่าง

ของธนาคารที่ประสบปัญหาเช่นนี้ ได้แก่ ธนาคารเกษตร และธนาคารมณฑล (นพทร
 เรืองสกุล 2532 : บทที่ 4) ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง
 จึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2488 เพื่อให้มี
 การควบคุมกิจการธนาคารพาณิชย์อย่างถี่ถ้วนและรัดกุมยิ่งขึ้น ซึ่งได้มีการประชุมพิจารณา
 เกี่ยวกับกฎหมายฉบับนี้หลายครั้ง ระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ
 ปัญหาที่สำคัญมากก็คือ ส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา 10 (การดำรงเงินกองทุน) มาตรา 11
 (การดำรงเงินสดสำรอง) มาตรา 13 (ข้อกำหนดเกี่ยวกับลูกหนี้รายใหญ่) และมาตรา 14
 (การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม) อย่างไรก็ตาม รัฐบาล
 ไม่สามารถประกาศใช้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รวดเร็วเท่าที่คาดไว้ (ประมาณ พ.ศ. 2502)
 เพราะในขณะนั้นเกิดปัญหาวิกฤตขึ้นกับธนาคารเกษตร จำกัด การประกาศใช้พระราชบัญญัติ
 ฉบับนี้จึงล่าช้าไปจนกระทั่ง พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มีข้อแตกต่างจากพระราชบัญญัติ
 ฉบับปี พ.ศ. 2488 ดังต่อไปนี้

1. มีการจำกัดจำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ในประเทศ โดยกำหนดให้ธนาคาร-
 พณิชย์นอกจากสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศอาจเปิดสาขาได้ โดยได้รับอนุญาต
 จากรัฐมนตรีเสียก่อน (มาตรา 7)

มาตรานี้อาจกล่าวได้ว่ามีส่วนทำให้ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งระดมเปิดสาขาในช่วง
 ก่อนที่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฉบับนี้จะออกบังคับใช้ เช่น ธนาคารมณฑล จำกัด
 ธนาคารไทยพัฒนา จำกัด เป็นต้น การระดมเปิดสาขาอย่างกว้างขวางนี้ ทำให้กระทรวง
 การคลังต้องออกหนังสือตักเตือน ไปยังธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ในช่วงพ.ศ. 2500-2503
 นอกจากนี้ยังเท่ากับเป็นการจำกัดมิให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเปิดสาขาย่อย
 เพราะกฎหมายระบุให้ธนาคารพาณิชย์ไทยเท่านั้นที่จะเปิดสาขาได้

2. มีการกำหนดเงินกองทุน โดยธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วน
 กับสินทรัพย์ โดยกำหนดประเภทสินทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินกองทุนไว้ (มาตรา
 10) มาตรานี้มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างเงินกองทุนของธนาคาร ทำให้ธนาคารต่าง ๆ
 เพิ่มเงินกองทุนขึ้นเรื่อย ๆ ตามอัตราขยายตัวของสินเชื่อของแต่ละธนาคาร

3. มีการกำหนดให้มีการกู้ยืมเงิน หรือ การให้เครดิตโดยวิธีต่าง ๆ แก่บุคคลใด
 บุคคลหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่งเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนตามอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

กำหนด ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี การให้กู้ยืมเงินแก่ภรรยาหรือสามี ห้างหุ้นส่วนสามัญ
ที่บุคคลนั้นหรือสามีภรรยาของบุคคลนั้นเป็นหุ้นส่วน บริการให้กู้ยืมแก่บริษัทจำกัดที่บุคคลนั้น
หรือสามีหรือภรรยาของบุคคลนั้น ถือหุ้นอยู่เกินกึ่งหนึ่งแห่งทุนของบริษัท ถือเป็นกาให้กู้ยืม
เงินแก่บุคคลนั้นด้วย (มาตรา 13)

4. มีการกำหนดมิให้ผู้ใดที่เป็นกรรมการ หรือดำรงตำแหน่งอื่น ในธนาคารพาณิชย์
ใดเป็นกรรมการหรือดำรงตำแหน่งอื่น ในธนาคารพาณิชย์อื่นอีกในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้
เว้นแต่ตำแหน่งที่ปรึกษากฎหมาย หรือตำแหน่งที่ไม่มีหน้าที่ปฏิบัติหรือให้ความเห็นเกี่ยวแก่
การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ (มาตรา 19)

5. มีการกำหนดวิธีการเข้าควบคุมธนาคารพาณิชย์ โดยละเอียดยิ่งขึ้น (มาตรา
24 ถึง มาตรา 38)

6. มีการกำหนดว่า ธนาคารพาณิชย์ที่ฝ่าฝืนมาตราบางมาตราในพระราชบัญญัติ
การธนาคารพาณิชย์อาจถูกปรับได้ โดยมีกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นผู้มีอำนาจ
เปรียบเทียบปรับ (มาตรา 41)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ได้แสดง-
ให้เห็นถึงผลสะท้อน หรือ บทสรุปทางมุกกลับของการประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ใน
ประเทศไทยที่ได้ดำเนินมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา เพราะบทบัญญัติ
ที่ปรากฏในพระราชบัญญัตินี้เกิดจากการประมวลเอาข้อบกพร่องต่าง ๆ ของ
การประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ของไทยมารวมเข้าด้วยกัน เพื่อจัดกฎเกณฑ์การ
ควบคุมธนาคารพาณิชย์ให้มีระเบียบยิ่งขึ้น นอกจากนี้โดยกฎหมายฉบับนี้เท่ากับว่ามีกา-
รโอนอำนาจในการตรวจสอบและควบคุมธนาคารพาณิชย์จากกระทรวงการคลังมาสู่ธนาคาร-
แห่งประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

ในช่วงเกือบ 20 ปี หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์

พ.ศ. 2505 กิจการธนาคารพาณิชย์ของไทยเกือบทั้งหมดไม่ประสบปัญหารุนแรง ยกเว้น
แต่เพียง กรณีของธนาคารไทยพัฒนา ที่ประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องและการบริหารงาน
ที่ผิดพลาดทำให้มีหนี้เสียที่เรียกเก็บไม่ได้ ซึ่งบางส่วนของปัญหาเกี่ยวโยงกับที่ได้เกิดขึ้น
กับธนาคารก่อนหน้า คือ ธนาคารตันเบ็งซุน (ซึ่งประสบปัญหาเนื่องจากกรรมการแต่ละคน
ต่างพยายามที่จะนำเงินของธนาคารออกไปใช้ และมีการให้กู้ยืมแก่ลูกหนี้ที่ไม่มีตัวตน

ทำให้ธนาคารมีสินทรัพย์เสียหายเกินกว่าบัญชีทุน ถือว่าไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ต่อบุคคลภายนอกได้ ในที่สุดนักธุรกิจและพ่อค้ากลุ่มหนึ่งได้รับแจ้งกิจการไป และดำเนินการต่อมาโดยได้เปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคารไทยพัฒนา (นพพร เรื่องสกุล 2532 : 141-171)

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แล้ว ไม่ปรากฏว่ามีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้ จนกระทั่งเมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2522 จึงมีการแก้ไขพระราชบัญญัตินี้เป็นครั้งแรก ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้ธนาคารพาณิชย์ทำการกระจายหุ้น เพื่อมุ่งทำลายการผูกขาด และ การใช้อิทธิพลของเจ้าของธนาคารเพื่อประโยชน์ในกลุ่มของตนโดยการ

1. กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่จะเปิดใหม่ ต้องเป็นบริษัทมหาชน (มาตรา 5)
2. กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องมีผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาไม่ต่ำกว่า 250 ราย โดยผู้ถือหุ้นดังกล่าวต้องถือหุ้นรวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด และแต่ละรายต้องถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 0.5 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายแล้วทั้งหมด (มาตรา 5 เบญจ)

นอกจากนั้น ได้มีการแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ให้ชัดเจนและรัดกุมยิ่งขึ้น ในหลายประเด็น เช่น

- กำหนดประเภทของสินทรัพย์ที่ต้องดำรงอัตราเงินสดสำรอง (มาตรา 9)
- การระบุประเภทของสินทรัพย์สภาพคล่องอย่างชัดเจนว่า ได้แก่ เงินสด เงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เงินฝากสุทธิที่ธนาคารอื่น หลักทรัพย์รัฐบาลไทยที่ปราศจากภาระผูกพัน สินทรัพย์อื่นที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี (มาตรา 11 จัตวา)
- การกำหนดให้ดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนกับภาระการรับรองและการรับอวัล (มาตรา 8)

อีกประการหนึ่ง ได้มีการเพิ่มเติมข้อกำหนดเพื่อประโยชน์ด้วยนโยบาย ได้แก่ การกำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยสินเชื่อในกิจการใด ๆ เป็นพิเศษได้ (มาตรา 13 ตริ)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดโลก ได้ทวีความรุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น ในท่ามกลางความแปรผันของภาวะเศรษฐกิจ และภาวะการเงินนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อภาระการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เป็นอย่างมาก แม้ว่าธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบยังคงสามารถขยายตัวต่อไปได้อย่างสม่ำเสมอ ทว่าก็มีการปรับตัวภายในระบบเกิดขึ้น กล่าวคือบางธนาคารมีฐานะแข็งแกร่งและเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่บางธนาคารกลับอ่อนแอลง เนื่องจากไม่สามารถปรับتنหรือแก้ไขปัญหาภายในของตนให้เข้ากับภาวะการเงินตึง ภาวะอัตราดอกเบี้ยสูง รวมทั้งอัตราแลกเปลี่ยนที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ ในช่วงแรกที่เริ่มประสบปัญหาธนาคารพาณิชย์ได้พยายามระดับปกครองตนเองมาด้วยวิธีต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่มีการลดค่าเงินบาทในปี พ.ศ. 2524 การแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของตนเองหรือการแก้ไข้ปัญหาเพื่อเสริมสร้างกำไรให้เพิ่มขึ้นมีหลายวิธีการ เช่น มีการกู้เงินจากต่างประเทศมาใช้มากขึ้น มีการเพิ่มทุนของธนาคารขึ้น มีการเปลี่ยนผู้บริหาร รวมทั้งมีการตกแต่งบัญชีให้ดูมีกำไร อย่างไรก็ตามวิธีการแก้ไข้ปัญหาเช่นนี้ กลับสร้างปัญหาให้แก่ธนาคารพาณิชย์อย่างรุนแรงเมื่อราคาในตลาดโลกไม่เป็นไปตามที่คาด หรือเมื่อมีข้อผูกพันทางด้านภาระดอกเบี้ยมากเกินไปเกินควร ดังนั้นในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ถึง 2530 ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งจึงได้ประสบวิกฤตการณ์อีกระลอกหนึ่ง เช่นธนาคารเอเชียทริสต์ ธนาคารมหานคร และธนาคารนครหลวงไทย

ในการเข้าช่วยแก้ไข้ปัญหาวิกฤตของธนาคารพาณิชย์ไทยระลอกนี้ รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงข้อบกพร่องหรือช่องโหว่ของกฎเกณฑ์ควบคุมกิจการธนาคารพาณิชย์ที่ได้ใช้มา จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติกำหนดแก้ไข้เพิ่มเติม พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์โดยเริ่มบังคับใช้ปลายปี พ.ศ. 2528 และในขณะเดียวกันก็ได้มีการออกพระราชกำหนดแก้ไข้เพิ่มเติม พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับปี พ.ศ. 2485 ด้วย โดยเพิ่มเติมให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตั้งฝ่ายจัดการกองทุนและกำหนดให้มีการตั้ง "กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน" ขึ้น โดยเรียกเก็บเงินจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ในทำนองเดียวกับการเรียกเก็บเงินของสถาบันประกันเงินฝากในบางประเทศ เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถดำเนินมาตรการให้การช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยเฉพาะเมื่อมีวิกฤตการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นในระบบสถาบันการเงิน (ราชกิจจานุเบกษา 2528 : 102) หลักการที่สำคัญของพระราชกำหนดแก้ไข้เพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ที่ออกใช้ในปี พ.ศ. 2528 ก็คือ

- แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการบัญชีของธนาคารพาณิชย์
- แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจในการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์
 - แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการธนาคารพาณิชย์และพนักงานเจ้าหน้าที่
 - เพิ่มเติมบทบัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในธนาคารพาณิชย์ได้กระทำในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ และในความผิดเกี่ยวกับการรับรองบัญชีไม่ถูกต้อง หรือรายงานเท็จของผู้สอบบัญชีของธนาคารพาณิชย์ และให้อำนาจพนักงานอัยการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา โดยเรียกทรัพย์สินหรือราคาหรือค่าสินไหมทดแทน แทนผู้ได้รับความเสียหายด้วย
 - เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลที่ปรากฏหลักฐานว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยทุจริต และอำนาจในการสั่งห้ามมิให้บุคคลดังกล่าวออกนอกราชอาณาจักร

การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ครั้งนี้ มีการขยายอำนาจให้ธนาคารแห่งประเทศไทยหลายประการ เช่น อำนาจในการสั่งให้ธนาคารพาณิชย์แก้ไขฐานะหรือธุรกรรมที่เป็นอันตราย (อาทิเช่น ฐานะเงินสดสำรองหรือสภาพคล่องต่ำเป็นเนื่องนิจ การลงบัญชีที่ไม่ตรงต่อความเป็นจริง การให้สินเชื่อแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องเกินควร การสินเชื่อหรือลงทุนเกินอัตราที่กำหนด และการให้สินเชื่อในลักษณะที่สังเกตเห็นได้ว่าจะเรียกคืนไม่ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด) (มาตรา 22) อำนาจในการสั่งให้ธนาคารพาณิชย์เพิ่มทุนหรือลดทุน (มาตรา 24 ทวิ) อำนาจในการถอดถอนกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ (มาตรา 24 ตรี)

จากกฎหมายบางมาตราที่กล่าวข้างต้นอาจเห็นได้ว่า อำนาจของธนาคารแห่งประเทศไทยในการควบคุมสั่งการแก้ไขปัญหาในธนาคารพาณิชย์ครอบคลุมกว้างขวางชัดเจนยิ่งขึ้น และธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำบทบัญญัติตามพระราชกำหนดนี้ใช้บังคับทันทีที่พระราชกำหนดออก โดยใช้ครั้งแรกกับธนาคารสยาม จำกัด และต่อมาก็ได้ใช้อำนาจตามพระราชกำหนดนี้สั่งการในธนาคารมหานคร จำกัด และธนาคารนครหลวงไทย จำกัด เป็นลำดับมา (นพพร เรื่องสกุล 2530 และ 2532 : 183-198)

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าสาขานาคารต่างประเทศต้องยึดถือและปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 เช่นเดียวกับธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศไทย โดยที่ในการดำเนินธุรกิจและการตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ได้ถือหลักการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน (rational treatment) สำหรับทุกธนาคาร ไม่ว่าจะเป็นธนาคารของไทยหรือสาขาต่างประเทศ ยกเว้นการขอจัดตั้งสาขานาคารต่างประเทศในประเทศไทย และการถือหุ้นในธนาคารพาณิชย์โดยชาวต่างชาติ โดยมีข้อกำหนดบางประการให้สาขาของธนาคารต่างประเทศต้องยึดถือปฏิบัติ ดังนี้

1. การจัดตั้งสาขานาคารต่างประเทศ

ก. ธนาคารต่างประเทศหรือสาขาของธนาคารต่างประเทศจะตั้งขึ้นได้ ในรูปบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังซึ่งรัฐบาลอาจจะกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร (พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ มาตรา 6)

ข. สาขานาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ ต้องดำรงสินทรัพย์ไม่ต่ำกว่า 5 ล้านบาท และสินทรัพย์นั้นต้องดำรงไว้ในประเทศไทย ตามจำนวน ชนิด วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในพระราชกฤษฎีกา ดังต่อไปนี้

- เงินฝาก หลักทรัพย์รัฐบาลไทย ซึ่งปราศจากการผูกพันที่มีอยู่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย อันเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากเงินสดสำรอง ซึ่งต้องดำรงไว้ตามกฎหมาย ในการคำนวณมูลค่าหลักทรัพย์รัฐบาลไทยให้ถือตามราคาที่ตราไว้

- หุ้ หุ้กู้ หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ออกโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หุ้กู้ หรือพันธบัตรที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน เป็นต้น

ในการคำนวณมูลค่าสินทรัพย์ข้างต้นให้ถือตามราคาที่ตราไว้

- อสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจสำหรับพนักงานและลูกจ้าง โดยหักค่าเสื่อมราคาตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบ

สินทรัพย์ตาม 2 และ 3 ต้องมีมูลค่ารวมกันแล้วไม่เกินร้อยละ 40 ของสินทรัพย์ที่ต้องดำรง

สินทรัพย์ที่สาขาธนาคารต่างประเทศต้องดำรงนั้น ต้องจัดหาด้วย
- เงินที่นำเข้ามาจากสำนักงานใหญ่ และหรือสาขาอื่นนอกประเทศไทย
ของธนาคารต่างประเทศนั้น

- เงินสำรองต่าง ๆ แต่ไม่รวมถึงเงินสำรองสำหรับการลดค่าของ
สินทรัพย์ และเงินสำรองเพื่อการชำระหนี้

- เงินกำไรสุทธิแต่ละงวด การบัญชีของสาขาอื่นได้โอนเป็นส่วนของ
สำนักงานใหญ่แล้วและไม่ต้องส่งออก ทั้งนี้เมื่อหักผลขาดทุนที่เกิดขึ้นในทุกงวดการบัญชี-
ออกแล้ว

สินทรัพย์ที่ถือข้างต้นนี้ให้ถือเป็นเงินกองทุน

ค. ห้ามมิให้สาขาธนาคารต่างประเทศที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทย เปิด-
สาขาขึ้นอีก เว้นแต่สาขาของธนาคารต่างประเทศนั้นได้เปิดสาขาดำเนินการอยู่แล้ว
ก่อนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์พ.ศ. 2505 จะมีผลใช้บังคับก็ให้ดำเนินการต่อไปได้

ง. ตามมาตรา 16 สาขาของธนาคารต่างประเทศ จะต้องประกาศงบดุล
และบัญชีกำไรขาดทุนของธนาคารสำนักงานใหญ่ ที่ธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นสาขาภายใน-
ระยะเวลา 4 เดือนนับแต่วันสิ้นปีธุรกิจของธนาคารต่างประเทศนั้น เว้นแต่จะมีเหตุขัดข้อง
อันสมควร และต้องนำประกาศนั้นเปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงาน

จะเห็นได้ว่า ในการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ที่เป็นของคนไทยนั้น พระราชบัญญัติ
การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ฉบับแก้ไขปีพ.ศ. 2522 ได้กำหนดไว้ว่า

"ธนาคารพาณิชย์จะต้องตั้งขึ้นในรูปของบริษัทมหาชน และต้องได้รับใบอนุญาต
จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และคำอนุญาตต้องมีรายการตามที่
รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 5) ส่วนสาขาของธนาคารต่างประเทศนั้น จะ
กระทำได้อีกเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ใน
การอนุญาตนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้อง
ปฏิบัติตามก็ได้ (มาตรา 6)"

ดังนั้นผู้ใดประสงค์จะขออนุญาตตั้งธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย หรือสาขาของ
ธนาคารต่างประเทศ ต้องทำเรื่องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดย
กระทรวงการคลังจะส่งเรื่องให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้พิจารณาและเสนอความเห็น
ว่าสมควรอนุญาตหรือไม่

ในกรณีการอนุมัติให้ตั้งธนาคารพาณิชย์ไทยนั้น ทางกรมฯ ไม่ได้อนุญาตให้มีการตั้งธนาคารพาณิชย์ใหม่ขึ้นอีก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 (ธนาคารกรุงไทยเป็นธนาคารหลังสุดที่ได้รับอนุญาต) แต่ทางกรมฯ ไม่มีข้อจำกัดในการที่จะอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ไทยตั้งสาขาเพิ่มขึ้น ทั้งนี้แล้วแต่กำลังทุนและกำลังความสามารถของแต่ละธนาคาร ธนาคารพาณิชย์ไทยที่จะเปิดสาขาใหม่ต้องขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย โดยไม่จำเป็นต้องผ่านเรื่องถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ดังนั้นสาขาของธนาคารพาณิชย์ของไทยภายในประเทศจึงมีมากถึง 1,997 แห่ง ในปี พ.ศ. 2530 ในขณะที่ธนาคารต่างประเทศไม่สามารถขยายสาขาได้มากกว่า 1 แห่งในประเทศไทย

แต่เดิมในการขอตตั้งสาขาของธนาคารต่างประเทศ ทางกรมฯ จะพิจารณาข้อเสนอเป็นรายประเทศ โดยพิจารณาถึงผลดีและผลเสียต่อภาวะการเงิน การค้า และเศรษฐกิจของประเทศไทยกับประเทศผู้ขอ และความเป็นไปได้ที่ธนาคารพาณิชย์ไทยจะไปตั้งสาขาในประเทศผู้ขอเป็นการแลกเปลี่ยน ในการพิจารณานั้นจะเป็นแบบ one to one คือหนึ่งสาขาต่อหนึ่งสาขา ถ้าประเทศผู้ขออนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ไทยตั้งสาขาต่างประเทศได้หนึ่งสาขาและเป็นสถานที่หรือประเทศที่ธนาคารพาณิชย์ไทยสนใจ และมีความจำเป็นในทางธุรกิจการเงินที่จะไปตั้งสาขาในประเทศนั้นด้วย ทางกรมฯ อาจพิจารณาถึงปัจจัยทางด้านอื่นด้วย เช่น ความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้ากับประเทศไทย เป็นต้น

2. การถือหุ้นในธนาคารพาณิชย์ไทย

การถือหุ้นในธนาคารพาณิชย์ไทย ได้มีข้อกำหนดอยู่อย่างชัดเจนที่จะป้องกันมิให้บุคคลกลุ่มใดเข้ามาถือหุ้นเป็นกลุ่มก้อน ดังในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 แก้ไข พ.ศ. 2522 ว่า

"บุคคลใดจะถือหุ้นธนาคารพาณิชย์ได้เกินร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นที่จ่ายได้แล้วทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ไม่ได้ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นที่จ่ายแล้ว ให้มีสิทธิถือต่อไปได้แต่จะซื้อหรือมีหุ้นเพิ่มขึ้นอีกไม่ได้"

(มาตรา 5)

ผลของการมีข้อกำหนดดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมดลดลงเรื่อย ๆ เมื่อธนาคารพาณิชย์เพิ่มเงินทุน ซึ่งตามกฎหมายธนาคารพาณิชย์มีข้อกำหนดของเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ซึ่งมีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเพิ่มเงินทุนตาม

ความเจริญของกิจการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่วนผู้ถือหุ้นรายย่อยที่เป็นบุคคลธรรมดา ต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 250 ราย โดยผู้ถือหุ้นดังกล่าวต้องถือหุ้นรวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และแต่ละรายต้องถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 0.5 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด (มาตรา 5 แห่ง) การกำหนดตามบทบัญญัตินี้ เนื่องจากเพื่อให้เป็นหลักประกันว่า การถือหุ้นนั้นต้องกระจายให้แก่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือขนาดกลาง จะมีหุ้นรวมกันไม่เกินร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด อันจะทำให้ธนาคารพาณิชย์มีลักษณะเป็นบริษัทมหาชนที่กระจายผลประโยชน์การถือหุ้นไปสู่สาธารณชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังได้มีข้อกำหนดในมาตรา 5 ว่า ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทย ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

ข้อกำหนดนี้ได้ทำให้ชาวต่างประเทศไม่ว่าในรูปของบุคคลหรือนิติบุคคล ไม่มีโอกาสที่จะทุ่มเงินซื้อหุ้นธนาคารพาณิชย์ไทยในตลาดหลักทรัพย์จนได้ controlling interest เกินร้อยละ 50 ซึ่งนับว่าพระราชบัญญัตินี้ได้คุ้มครองการร่วมกิจการ (take over) ของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยคนต่างด้าวอย่างรัดกุม

นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังยังมีพระราชบัญญัติควบคุมธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในไทย เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมีบทบาททางเศรษฐกิจมากเกินกว่าธนาคารพาณิชย์ไทย โดยกำหนดว่าสาขาธนาคารต่างประเทศ

(ก) ต้องดำรงเงินสดสำรองตามกฎหมายร้อยละ 7.0 ของยอดเงินฝาก

(ข) ต้องมีเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงร้อยละ 8.0

(ค) ต้องอำนวยการสินเชื่อสู่ชนบทร้อยละ 20.0 ของยอดเงินฝาก ซึ่งข้อกำหนดนี้

ธนาคารต่างประเทศไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองมากนัก ดังนั้นจึงต้องนำส่วนที่ไม่สามารถทำได้ครบตามเป้าหมายของธนาคารแห่งประเทศไทยที่กำหนดไว้ จึงต้องนำส่วนที่เหลือดังกล่าวไปฝากไว้ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งจะได้รับผลตอบแทนเท่ากับดอกเบี้ยเงินฝาก

(ง) ฐานะสุทธิที่เป็นเงินตราต่างประเทศต้องไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน ดังนั้นการกู้ยืมจากต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในไทยก็ถูกจำกัด

การดำเนินกิจการของสาขาธนาคารต่างประเทศในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในช่วงระยะเวลาที่สาขาธนาคารต่างประเทศไม่สามารถขยายหรือเปิดสาขาเพิ่มขึ้นได้ ทำให้การระดมเงินฝากทำได้จำกัด ส่วนทางด้านการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศก็ถูกควบคุมด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น สาขาธนาคารต่างประเทศจึงจำต้องทำการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ โดยเงินทุนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60 เป็นการกู้ยืมจากภายในประเทศไทยเอง จึงอาจกล่าวได้ว่า ต้นทุนของสาขาธนาคารต่างประเทศสูงกว่าธนาคารพาณิชย์ของไทย อีกทั้งต้นทุนการกู้ยืมของสาขาธนาคารต่างประเทศในไทยจากต่างประเทศหรือประเทศอื่น หรือขอกู้จากธนาคารแม่หรือสาขาตนเองที่อยู่ในประเทศอื่น ต้องเสียภาษีจากดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินกิจการของสาขาธนาคารต่างประเทศในประเทศไทย จะต้องประสบกับอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ในการประกอบกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาธนาคารต่างประเทศที่ต้องการจะเข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทยนั้น จะต้องพบกับอุปสรรคสำคัญก็คือ พระราชบัญญัติกิจการธนาคารพาณิชย์ที่ประเทศไทยใช้อยู่ แต่ใช่ว่าอุปสรรคเหล่านี้จะยังคงมีอยู่ตลอดไป เนื่องจากว่ากฎหมายที่ทางการของไทยใช้อยู่นี้ ได้มีการเปิดช่องทางเพื่อให้สาขาธนาคารต่างประเทศใหม่ ๆ เข้ามาดำเนินกิจการได้หากประเทศต้องการหรือตระหนักถึงความจำเป็นถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นทุกด้าน โดยให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามมาตรา 6 ในกรณีที่อนุญาตสาขาธนาคารต่างประเทศเข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทยได้ โดยมีข้อจำกัด เงื่อนไขและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะเห็นสมควร ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงว่า รัฐบาลไทยไม่ได้ปฏิเสธการตั้งสาขาธนาคารในประเทศไทยเสียทีเดียว แต่สามารถที่จะอนุญาตให้มีการตั้งสาขาเพิ่มเติมได้ หากพิจารณาถึงความเหมาะสมและผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยส่วนรวม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย